Estére minden csapat rendezett egy színielőadást, mi csináltunk paródiákat. Például az olaszokról és az angolokról a futballmeccseken, az olaszok hűtlenségéről, meg a németekről, akik ebéd közben hangoskodtak. Senki sem sértődött meg... Egy nagy mezőn gyűltünk össze, és mindenki előadta, amivel készült...

Azután visszamentünk Barcelonába. A kormányzósági palotában volt a következő napon a megnyitó, ahol minden nagykövet mondott egy beszédet. Én voltam a magyar nagykövet. A beszédem után mindenki odajött és gratulált...

JEGYZET

Hasonló játékok leírása található – többek között – Gabnai Katalin: *Drámajátékok gyermekeknek, fiataloknak, felnőtteknek* (Tankönyvkiadó, Budapest, 1987.) című könyvében, valamint Bagdy Emőke – Telkes József *Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában* (Tankönyvkiadó, Budapest, 1988.) című kötetében.

MOHI EMESE

Szociológiai vizsgálatok pedagógiai előnyei

Két évtizeddel ezelőtt tanítványaim közreműködésével empirikus, szociológiai, pszichológiai vizsgálatokat kezdtem meg. Az elemzések egy része a tanulók életmódjára, a tanulást motiváló tényezőkre, másik része Hajdúszoboszlón és Hajdú-Bihar Megye más településen élő háztartások gazdálkodására, fogyasztására irányult.

Most csupán arról szólok, hogy az utóbbi szociológiai vizsgálatok milyen pedagógiai előnyökkel párosultak.

A felmérések előtt mindig ismertettem a diákokkal a vizsgálat céljait, a kérdőívek kérdéseinek összeállítási módját és az egyes kérdésekkel kapcsolatban felmerülő esetleges gondokat. Ezen foglalkozásokon és a felmérés során szinte munkatársi kapcsolat alakult ki a diákokkal, akik minden gátlás nélkül közölték gondjaikat. Ez a légkör a tanórák hatékonyságát is javította, és így életszerűbben közelítették meg a tanulók a tananyagot, nem okozott nekik gondot, hogy példákkal támasszanak alá egyes összefüggéseket. A gyakorlati példák ugyanakkor jobban lehetővé tették az általánosításokat is. Ezen induktív módszer különösen jól hasznosítható közgazdaságtan órákon.

Amikor a tanulók a kérdőíveket elvitték a különböző életvitelű háztartásokhoz, akkor sok egyéni sorssal találkoztak, ezáltal bővült életismeretük és ezzel sok kérdést "szállítottak" az iskolába is.

Az elmúlt években sokszor tapasztaltam, hogy a szociológiai vizsgálatokban dolgozó tanulók kérdezési kultúrája lényegesen jobb, mint azon diákoké, akik ilyen munkát nem végeznek.

A felmérést készítő tanítványaim saját családi helyzetüket reálisabban képesek megítélni, mert azt megalapzottabban tudják összehasonlítani más családokéval. Az ilyen tevékenységnek fontos eredménye az is, hogy fejlődik a diákok empátiaképessége, formálódik személyiségük.

A felméréseknek igen lényeges pedagógiai előnye az is, hogy az ismeretek új területeit addig nem ismert új módszerekkel közelítik meg a diákok. Az új ismeretek elvezethetnek a témákhoz kapcsolódó szakkönyvek iránti érdeklődéshez, majd azok elolvasásához is. Érdemes azonban megjegyezni azt is, hogy a tanárnak nem célszerű direkt módszerrel felhívni az érdeklődő diák figyelmét a könyv elolvasására, ehelyett jobb a szakkönyv néhány érdekes mondanivalóját ismertetni a diákkal. Az elmúlt években tapasztaltam azt is, hogy a diákok tehetségének olyan területei is kibontakoznak az ilyen munkák során, amelyek korábban ismeretlenek voltak.

A tanulókkal együtt végzett szociológiai vizsgálatok igen alkalmasak a tudás fontosságának közvetlen bizonyítására is. Ehhez azonban a felmérés eredményét látni kell a tanulóknak és tapasztalniuk kell a vizsgálat hasznosságát is. Ezt támasztja alá a legutóbbi empirikus vizsgálat is, amelyet az Agrárgazdasági Kutatóintézet megbízásából készítettem. Tanulóim igen nagy örömmel hallgatták a rádió ismertetését az empirikus elemzésről, és az érettségi előtt álló diákjaim közül 21 tanuló úgy nyilatkozott, hogy az érettségi vizsga után is szívesen bekapcsoló-

dik különböző szociológiai felmérésekbe.

Az ilyen munkával a diákok megízlelik a szociológiai elemzés szépségeit is, és ezzel új tudományág csíráit "csempésszük" be a tantárgyak közé, illeve a tantárgyak ismereteit bővítjük.

A szociológiai felmérés igen nagy előnye az is, hogy elősegíti a kreatív gondolkodást, hiszen ugyanazon kérdésre a háztartások sokféleképpen válaszolnak. A számtalan válasz fejleszti a tanulók képzelőerejét, az oldalirányú illetve a horizontális gondolkodást. Erre pedig igen nagy szükség van, mert a tantárgyak többsége az analitikus gondolkodásra, az egyetlen válaszra épül.

TAKÁCS IMRE

Országos osztályfőnöki konferencia

Szombathely, 1992. április 12-15.

Az elmúlt év szeptemberében kezdeményezték a Vas megyei Pedagógiai Intézet munkatársai, hogy szervezzünk közösen országos konferenciát az osztályfőnöki tevékenység témakörében. Mivel a problémakört mi is időszerűnek tartottuk, örömmel fogadtuk a kezdeményezést.

A témaválasztás indoklása

Az osztályfőnöki tevékenység aktuális helyzetéről, problémáiról már csak azért is fontos volt beszélni, mert az elmúlt három esztendőben szinte egyáltalán nem esett szó róla. Pedig ez a hagyományos funkció – a rendszerváltás következtében – a pedagógiai elmélet, de különösen a pedagógiai gyakorlat számára számos – részben akut, részben pedig újszerű – problémát vet fel.

Mivel meggyőződésünk, hogy az osztályfőnöki munka kérdésköre, az erre történő felkészítés szerves része a "pedagógusmesterség" elméleti és gyakorlati tudnivalói elsajátításának, e témával csatlakoztunk a képzéssel és továbbképzéssel ilyen értelemben foglalkozó Csokonai programhoz.

A rendezvény célja

Elsősorban az volt, hogy alkalmat adjunk kollégáinknak elméleti szakembereknek az osztályfőnöki funkcióról alkotott véleményük megismerésére, részesei lehessenek a kapcsolódó vitának, bemutathassák, kicserélhessék tapasztalataikat, felvethessék problémáikat, kételyeiket. Reméljük – és ez a reményünk a sikeres rendezvényt követően meg is erősödött, – hogy a konferencia első állomása lesz egy, a témakörrel kapcsolatos rendezvénysorozatnak, ösztönzi regionális pedagógiai műhelyek kialakulását, segíti a pedagógia elméleti szakemberei és a gyakorló pedagógusok közötti folyamatos konzultáció hatékony formáinak a kiépülését.

A konferencia előkészítése

Az aktuális helyzet megismerése érdekében közvéleménykutatást végeztünk avval kapcsolatban, hogy milyen feladatok hárulnak az osztályfőnökökre jelenleg, és mely feladatok ellátására lennének hivatottak optimális esetben. A körkérdésekre adott válaszok egyik nagyon lényeges tanulsága az, hogy az osztályfőnököket még mindig "agyonnyomja" az adminisztrációs teendők tömege, a szervezési feladatok. Ugyanakkor egyre áttekinthetetlenebbek a feléjük irányuló követelmények a gyerekek és szülők részéről. Általában rendkívül túlterheltnek érzik magukat, szűknek érzik az osztállyal való foglalkozásra szánható időkeretet, és hiányolják nevelőmunkájukban a biztosabb vonatkoztatási pontokat, a fogódzókat. A leglényegesebb – ma is aktuális – teendőiknek a közösségfejlesztést, a szülőkkel való kapcsolattartást, az egyes gyerekekkel való személyre szóló törődést tartják.